

ZILLEGHEM



DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT



35ste jaargang nr. 1
januari-februari-maart 2014

verantw. uitg. Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem

ZILLEGHEM

Handelingen van de Kring
voor Heemkunde en Geschiedenis
'Pastoor Ronse'

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

Patrick ARNOU <i>Het oorlogsverhaal van Marie Verkeyn</i>	3
Bertrand DENYS <i>Loppem vroeger en nu</i>	23
Bertrand DENYS <i>De Veldegemse activist Julius Stubbe tijdens WO1</i>	32
<i>Aankondiging</i>	44

januari - februari - maart 2014 - 35ste jaargang nr. 1

Redactie en bestuur

Bertrand Denys, Klapprozenlaan 13, 8210 Loppem
Patrick Arnou, Burg. J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Johan Braet, Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Willy Casier, Wildebeekstraat 23, 8211 Aartrijke
Noël Denolf, Snellegemsestraat 118, 8210 Zedelgem
Pol Denys, Hendrik Baekelandlaan 57, 8211 Aartrijke
Paul Vandenbussche, Guido Gezellelaan 44, 8210 Loppem
André Vanhevel, Belledreef 4, 8210 Veldegem
Johan Verplancke, Torhoutsesteenweg 396, 8210 Veldegem

Lidmaatschap: € 10,00

IBAN: BE48 7381 1720 5627 - BIC: KRED BE BB
Heemkundige Kring 'Pastoor Ronse' Zedelgem

Secretariaat en ledenadministratie

Willy Casier, Wildebeekstraat 23, 8211 Aartrijke
Tel. 0475/64.81.16 - E-mail: willy.casier@gmail.com

Redactiesecretariaat

Bertrand Denys, Klapprozenlaan 13, 8210 Loppem
Tel. 050/82.42.74 - E-mail: bertrand.denys@telenet.be

Website

users.telenet.be/pastoor.ronse

Studies verschenen in 'Zilleghem' of uittreksels daarvan mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur. Iedere auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Illustratie op de cover

Marie Verkeyn als 21-jarige, in 1917 (verzameling Simonne Arnou)

Het oorlogsverhaal van Marie Verkeyn

Marie VERKEYN en Patrick ARNOU

Op 30 december 2005 overleed Marie Verkeyn in het rust- en verzorgingstehuis Maartenshove in Loppem. Zij was toen 109 jaar oud, en was anderhalf jaar lang de oudste inwoner van België geweest. Ze had een scherpe geest en overleed trouwens in volle bewustzijn.

Marie Verkeyn kon goed vertellen en had ook een heel goed geheugen. Hierdoor was ze een echte levende bron voor de geschiedenis van Zedelgem in de eerste helft van de twintigste eeuw. Zeker de gebeurtenissen uit de Eerste Wereldoorlog waren haar heel levendig bijgebleven. In 1914 was ze 18 jaar oud en ze had het voordeel toen op een heel centrale plaats in het dorp te wonen (thans Groenestraat nr. 3), waar steeds veel te beleven én te horen viel.



Fig. 1 Marie Verkeyn als eeuweling

In 1990 kon ik haar - als achterneef van wijlen haar man Boudewijn Arnou - zover krijgen dat ik haar oorlogsverhaal op papier mocht zetten. Zij deed haar verhaal, dat door mij werd verwerkt in een tekst. Nadat ze deze tekst had gelezen en verbeterd, kwamen we zo tot een eindversie, die nu dus 23 jaar oud is.

Tante Marie had echter uitdrukkelijk gesteld dat zij enkel bereid was om mee te werken aan deze tekst, op voorwaarde dat deze niet zou worden gepubliceerd vóór haar dood. Ik heb mij aan die belofte gehouden, maar nu zij reeds een aantal jaren overleden is, én nu de honderdste verjaardag van het begin van de Eerste Wereldoorlog nakende is, meen ik dat het ogenblik gekomen is om haar oorlogsverhaal te publiceren.

Haar verhaal wordt hier in de originele versie gepubliceerd, zoals deze in 1990 tot stand kwam, en door haar uitdrukkelijk goed werd bevonden. Vermeldingen in de zin van dat zij “thans” 94 jaar oud is, moeten dus in die zin worden begrepen.

Ik wil hier zeker ook haar dochter Simonne Arnou bedanken, die welwillend het fotoalbum van Marie Verkeyn ter beschikking stelde om eruit te putten voor de illustraties bij dit artikel.

Marie Verkeyn

Marie Verkeyn werd geboren te Zedelgem op 10 april 1896 als dochter van August Verkeyn en van Eugénie Segaert. Zij was het tweede in een rij van zes kinderen. De oudste was Jules, dan kwamen Marie, Cyriel, Leo (overleden toen hij 2,5 maanden oud was), een eerste Alice (overleden op anderhalfjarige leeftijd) en nog eens een Alice.



*Fig. 2-3 Portretten van vader August Verkeyn en moeder Eugenie Segært
(foto's Marcel Van Steelant, Zedelgem)*

Vader August Verkeyn was aannemer van beroep. Hij bouwde o.a. in 1905 de klassen van de Zedelgemse Sint-Leoschool. Thuis werd er ook handel gedreven. Men verkocht er allerlei bouwmaterialen en bovendien had moeder ook een winkel in kruidenierswaren en kledingstoffen, alsook gedurende kortere tijd een herberg.

Het gezin Verkeyn – Segært woonde in het centrum van het dorp, nl. op het kruispunt van de Groenestraat en de Loppemsestraat (thans Groenestraat nr. 3). Hun woning was omgeven door een grote tuin. Links strekte deze zich uit tot aan het kruispunt, en daar zou later de woning Groenestraat 1



Fig. 4 Foto van het begin van de Groenestraat tijdens de Eerste Wereldoorlog, met links de woning en de tuin van de familie Verkeyn.

Fig. 5 Zicht vanuit de tuin van de familie Verkeyn op de overzijde van de Groenestraat, met rechts de woning Hatse. In het middenste venster kijkt Julienne Hatse naar buiten. Boven de ingangdeur vermeldt het venster: "Het koophandelshuis - Tramstilstand - bij Camiel Hatse - Estaminet".



(huidige slagerij Vanhullebus) gebouwd worden. Rechts liep de tuin tot aan de huidige woning Groenestraat 11, en later zouden daar de woningen Groenestraat 5, 7 en 9 komen.

Toen de oorlog uitbrak, was Marie Verkeyn dus reeds 18 jaar geworden.

Na de oorlog in 1924 huwde Marie Verkeyn met Boudewijn Arnou. Boudewijn was schrijnwerker en zou ook gedurende lange tijd ontvanger zijn van de plaatselijke Commissie van Openbare Onderstand (huidig O.C.M.W.). Samen kregen ze drie dochters: Nelly, Suzanne en Simonne.

Thans is Marie Verkeyn dus 94 jaar en hiermee is ze de oudste bewoner van Zedelgem-Dorp en behoort ze tot de zeven oudste inwoners van Groot-Zedelgem. We laten haar hierna dus aan het woord.

De aanvang van de oorlog en de bezetting

Op 4 augustus 1914 vielen de Duitse Legers België binnen en was het oorlog.

Wij zagen in het begin niet te veel van die oorlog, maar dit veranderde begin september 1914 toen grote groepen vluchtelingen in onze gemeente neerstreken. Hieronder waren vooral vele mensen van Epegem, een dorpje gelegen tussen Vilvoorde en Mechelen. De Duitsers hadden in deze gemeente lelijk huis gehouden en vrijwel de gehele bevolking was gevlucht.¹

Deze vluchtelingen werden te Zedelgem o.a. ondergebracht in de feestzaal van de Sint-Leoschool. Men had aldaar bedden

geplaatst, waar deze mensen een onderkomen konden vinden. Vele Zedelgemnaren sprongen bij om deze mensen te helpen en de vluchtelingen waren er ons echt dankbaar voor. Ik herinner mij dat er zelfs een zwangere vrouw uit Eppetegem hier bevallen is en dat ze erop stond dat mijn vader en Marie Verstraete (echtgenote Edmond Hatse) peter en meter van de kleine werden.²

Deze vluchtelingen vertelden ons ook over de gruweldaden van de Duitsers op vele plaatsen en daarom namen heel wat Zedelgemse jonge mannen de vlucht voor de naderende Duitsers.

Zo zijn kort voor de bezetting van Zedelgem door de Duitsers ook mijn twee broers Jules en Cyriel samen naar Frankrijk gevlucht. Ze zijn er heel de oorlog gebleven. Jules is daar opgeroepen geworden om dienst te nemen en kwam zo aan het front. Cyriel heeft merkwaardigerwijze nooit enige oproeping daartoe ontvangen. Hij dacht eraan zelf vrijwillig dienst te nemen, maar Jules, die het front al kende, heeft hem dat met alle mogelijke middelen afgeraden. Wel is Cyriel dan later na de oorlog nog soldaat geworden.

Ikzelf bleef dus samen met vader en moeder en met mijn zuster Alice te Zedelgem achter en het was met een bang hart dat wij de verdere gebeurtenissen tegemoetzagen.

De Duitsers bezetten Zedelgem op 14 oktober 1914 en ik zie de beelden nog levendig voor mij. Duits voetvolk kwam uit de richting Loppem en viel via de Loppemsestraat Zedelgem binnen. Zij zaten het Belgische Leger werkelijk op de hielen. Van achter de vensters van onze woning konden wij de Duitsers langs de Loppemsestraat naar het Dorp zien oprukken.



Fig. 6 Marie Verkeyn in 1917

De Belgische soldaten hadden echter het Dorp nog niet volledig ontruimd en één Belgische ruiter vatte post op het kruispunt van de Groenestraat en de Loppemsestraat, net voor de woning van Edmond Hatse (thans Groenestraat 2). De man op zijn paard vormde een indrukwekkend zicht zo midden op het kruispunt. Hij keek duidelijk zichtbaar de Loppemsestraat in en zag de vijand naderen.

Wij vreesden het ergste, want ook de Duitsers hadden de Belgische lansier ongetwijfeld gezien en zij liepen er al sluipend op af. Juist op het laatste nippertje gaf de oplettende lansier echter zijn paard de sporen en vloog over het erf Hatse weg naar de Kroonhoek toe. De Duitsers sprongen toe, maar waren te laat. Net op dat moment passeerden op dezelfde plaats vluchtelingen. De Duitsers spraken ze aan, maar lieten ze gelukkig toch met rust.

Hiermee begon voor ons vier jaar bezetting.

Dezelfde dag nog kregen wij een eerste Duitse soldaat als klant in onze winkel. Moeder verscheen met een klein gemoed in de winkel. Het bleek een Elzasser te zijn, die zich goed verstaanbaar kon maken en betaalde met een goudstukje...

Inrichting van de bezetter

Onmiddellijk daarna begon de inkwartiering van de bezettende Duitse troepen. In de eerste maanden van de bezetting dienden zeer grote aantallen Duitse soldaten bij de burgers ingekwartierd te worden. Later verminderde dit, maar toch hebben wij gedurende de ganse oorlog altijd minstens één Duitse soldaat bij ons gehad.

Wanneer het kolonnes van of naar het front betrof, bleven deze

soldaten slechts enkele nachten slapen en dan waren ze weer weg. Op het Dorp werden echter ook een aantal ‘vaste’ soldaten gelegerd, die de eigenlijke bezetting alhier dienden te onderhouden.

De Kommandantur werd gevestigd in het herenhuis Cassiers (thans Rijkswachtgebouw). De heer Joseph Cassiers was bibliothecaris van de Koninklijke Bibliotheek en woonde feitelijk te Brussel, maar hij en zijn familie brachten de zomermaanden te Zedelgem door in de vroegere eigendom van wijlen dokter Renaat Adriaens. Cassiers had deze herenwoning met omringende tuin zeer mooi laten inrichten. Er was aldaar bvb. een badkamer, misschien wel de eerste op gans Zedelgem.

Zijn schoonmoeder, mevr. Stricker, betrok afzonderlijk een mooie woning aan de rand van de tuin, nl. op de hoek van de Groenestraat en de Berkenhagestraat. Ze was protestants van geloof en had een soort kapel op de voutekamer. Mijn vader heeft na de oorlog deze laatste woning aangekocht en tot twee woningen omgevormd (thans Groenestraat nrs. 22 en 24).

De Duitsers hebben in de statige herenwoning van Joseph Cassiers lelijk huisgehouden en de schade na de oorlog was zeer aanzienlijk. Bovendien overleed Joseph Cassiers onverwacht in september 1919, en zijn herenwoning werd verkocht aan de Rijkswacht, terwijl mijn vader de woning kocht van mevrouw Stricker.

Intussen overleed midden november 1914 burgemeester Charles Lievens, die op het Dorp was komen wonen. Nog terwijl hij opgebaard lag, deden de Duitsers de ganse gemeente ontruimen en iedereen moest verplicht vluchten. Het lijk van de burgemeester werd noodgedwongen achtergelaten. De meeste



Fig. 7. De Ortskommandantur Zedelgem was gevestigd in de herenwoning Cassiers, langs de Berkenhagestraat (verzameling Filip en Maarten Caerels)

mensen vertrokken met lood in de schoenen, want men vreesde het ergste voor huis en meubels wanneer de Duitsers in het lege dorp vrij hun goesting konden doen.

Ons gezin vond een onderkomen voor de nacht bij mensen te Snellegem. De volgende dag mochten wij echter al terugkomen. Bij ons was er vrijwel geen schade aangericht, maar bij nonkel Charles Verkeyn hadden de Duitsers werkelijk baldadigheden aangericht. De bruten hadden zijn varken tot in het huis gesleurd, er de kop vanaf gesneden en deze op de huistafel gezet.

Men kon daar allemaal niet veel tegen doen. De Duitsers waren baas en pakten wat ze wilden.

Zo hebben wij zelfs eens ons hondje moeten afgeven aan de

Ortskommandant. Wij hadden een mooi hondje en hij moet het eens gezien hebben. Hij liet het afhalen door zijn ordonnans, omdat hij het zelf wilde. Wij zagen het beestje uiteraard ook zeer graag, maar hebben het nooit teruggezien³...

Dagelijks leven onder de bezetting

Eerst dacht iedereen dat de oorlog vlug voorbij zou zijn. Het front stabiliseerde zich echter en een langdurige bezetting begon. Als meisje tussen 18 en 22 jaar werd ik door vader en moeder zoveel mogelijk binnengehouden. Wel kregen wij bij ons thuis voor langere tijd vijf Feldgendarmen ingekwartierd, die aan de plaatselijke Kommandantur verbonden waren. Later zou dit aantal wel verminderen tot één.

Bij deze Feldgendarmen waren er van soorten. Sommigen waren behoorlijke mensen, terwijl anderen er enkel op uit waren om de Belgen te sarren.

Feldgendarm zijn was anders nog geen misse post. Wanneer zij



Fig. 8 Maria en Alice Verkeyn, en het hondje van Alice

controles moesten doen bij boeren of smokkelaars en ze konden bvb. een smokkel van vlees betrappen, dan was de betraptte steeds bereid een stuk van het vlees af te staan om zo vrijgeleide te bekomen. Van sommige Feldgendarmen, die bij ons ingekwartierd lagen, kregen wij daarvan zelfs een stuk.



Fig. 9 Alice Verkeyn in 1918

Soms ging het er echter ook harder aan toe en dienden de Feldgendarmen gewapend bepaalde bekende smokkelaars op te sporen. Berucht was in die tijd een zekere Naeyaert⁴, van wie de Feldgendarmen werkelijk schrik hadden. Ik herinner mij dat de Feldgendarmen, die bij ons ingekwartierd lagen, samen met anderen (o.a. van Jabbeke) Naeyaert 's nachts dienden te gaan zoeken. In plaats van Naeyaert op te sporen bleven zij echter de hele nacht bij ons kaarten en drinken. 's Anderendaags hadden ze van Naeyaert

uiteraard geen spoor gevonden.

Door de bezetting was de bouwactiviteit vrijwel tot nul gezakt en vader had als aannemer geen werk meer. Dit was voor het gezin uiteraard problematisch, temeer daar ook de winkel van

moeder snel uitverkocht was. Stoffen waren er bijna niet meer te krijgen en ook de kruidenierswaren werden zeer zeldzaam. De winkel geraakte dan ook letterlijk leeg verkocht. Zelfs garen was bijna onvindbaar.

Het was dan ook geen overgrote catastrofe meer wanneer de bezetter na enige tijd ook onze winkel opeiste om aldaar een Duitse boekenwinkel en dagbladhandel in te richten. Deze handel werd gedreven door een speciaal daartoe aangestelde Duitse soldaat. Klant in deze Duitse boekhandel was ook Pastoor Ronse, die dagelijks een Duitse gazet kocht om zo beter te weten wat er bij de vijand zelf leefde en verteld werd... Pastoor Ronse had het verder trouwens ook niet te vet tijdens de oorlog en was zeer blij wanneer hij links of rechts een stukje vlees werd toegestoken.

Beter was het gesteld met onderpastoor Cyriel Debandt.⁵ Deze bezat kennis van de veeartsenijkunde en maakte zelf allerlei medicamenten en zelfs pillen voor zieke dieren. Hij was dan ook op de hofsteden een graaggeziene gast en keerde nooit met ledige handen terug naar huis...

Zelf moesten wij de touwtjes aan elkaar zien te krijgen, nu zowel het aannemingsbedrijf van vader als de winkel van moeder vrijwel volledig stillagen. Wij krasselden echter de oorlog door en hebben nooit echte honger geleden.

Vader was niet stil blijven zitten en legde zich nu toe op het uithalen van boomwortels in de vroegere bossen. De Duitsers waren immers volop bezig de Zedelgemse bossen te rooien voor hun oorlogsbehoeften. Zij hakten enkel de bomen om en lieten het onderstuk en de wortel in de grond steken. Deze wortelresten waren bij de mensen zeer gegeerd als brandhout en werden

massaal opgedolven.

Ook kweekten wij thuis nog een koe, een varken en konijnen en daarmee poogden wij ons recht te houden. Naarmate de oorlog vorderde, werd dit wel lastiger. Aldus herinner ik me dat wij van voor de oorlog nog een gerookte hesp hadden hangen. Vader had bij de bezetting gezegd deze slechts te zullen aansnijden wanneer zijn twee naar Frankrijk gevluchte zonen veilig terug thuis waren. Hij heeft ervan moeten afzien, want anders zou ze slecht geworden zijn.

De boeren deden wel goede zaken en velen konden met hetgeen ze in de oorlog verdiend hadden zelfs hun hofstede aankopen van de kasteelheren, die verarmd uit de oorlog kwamen.

De tussenpersoon met de Duitsers

Als tussenpersoon met de Duitsers fungeerde hier een zekere Vandenbroeck.⁶ Hij was afkomstig uit de streek van Mechelen en was hier in het begin van de oorlog terechtgekomen als weduwnaar met drie zonen.⁷ Hij woonde in het huis Meuleman in de Sint-Laurentiusstraat.

Hij kende goed de Duitse taal en verkeerde reeds vanaf de eerste dagen bij de Duitse bezetter. Hierdoor groeide hij uit tot een soort tussenpersoon tussen de Zedelgennaren en de bezetter. Men kon aldus allerlei gunsten bekomen van de bezetter via Vandenbroeck, doch deze liet er zich wel goed voor betalen. In dat verband herinner ik mij twee voorvallen.

Eens moesten wij naar een trouwfeest in Eernegem. Men mocht echter de gemeente niet verlaten zonder een speciale pas ervoor te krijgen. Die pas konden wij enkel bekomen door Vandenbroeck ervoor te betalen en dan zorgde hij ervoor.

Het tweede voorval was erger. Op een bepaald moment begonnen de Duitsers allerlei installaties op te bouwen en ook de meisjes werden opgevorderd om daarbij te helpen. Dit had uiteraard geen goede naam. Plots bleek ik ook op de lijst te staan om te gaan werken op een vliegveld dat de Duitsers aanlegden recht tegenover de hofstede Vandekerckhove in de Groenestraat. Uiteraard was dit voor ons gezin een zware slag. Mijn vader ging naar Vandenbroeck en deze kon mij mits betaling inderdaad van de lijst krijgen, zodat ik niet diende te gaan. Nadien vernamen wij echter dat Vandenbroeck zelf mij speciaal op de lijst had laten zetten door de Duitsers, zodat wij hem dienden te betalen om er terug vanaf te geraken.

Vandenbroeck genoot dan ook zeker niet de achting van de plaatselijke bevolking. Na de oorlog is hij dan ook vlug weggetrokken. Hij liet daarbij zelfs tijdelijk één van zijn kinderen achter en zou dit nadien komen ophalen, hetgeen echter niet gebeurde. Uiteindelijk heeft men hem een brief geschreven dat men het kind op een bepaalde trein zou zetten en dat het dan op een bepaalde plaats op een bepaald uur zou toekomen. Dit gebeurde en niemand heeft ooit nog iets ervan vernomen.

Het keren van de krijgskansen

De Duitsers begonnen naar het einde van de oorlog toe hun overmoed te verliezen. Sommigen gaven ook toe dat de zaken er voor hen niet zo goed uitzagen of dat ze de oorlog geheel beu waren.

Bij ons lag een Duitse soldaat, met wie moeder altijd discussieerde. Hij was nog vrij jong en vol enthousiasme. Hij

beweerde altijd dat wij als Belgen deel gingen uitmaken van het Duitse Rijk en voor altijd onder Duits bestuur zouden blijven. Mijn moeder stelde dat ze dit zeker niet wou en dat ze Belg wilde blijven. Ze zegde zelfs dat wanneer de Duitsers de oorlog zouden winnen, ze nog liever naar Amerika zou uitwijken. De Duitser lachte hiermee en beweerde dat ze er niets van begreep.

Na een verlof in Duitsland was hij echter geheel veranderd en zeer zwijgzaam geworden. Zijn kameraden vertelden ons dat zijn vrouw in Duitsland met een andere man had aangepapt. In elk geval verliet hij ons zonder enige levenslust en het was hem precies volledig gelijk of hij al dan niet zou sneuvelen...

Ook kwam er eens een zieke onderofficier van het front. Hij had de tering in een vrij vergevorderd stadium en wist dat hij zou sterven. Hij schreide veel en vertelde dat hij in Duitsland een beeldschoon kindje had. Hij was wel zeer vriendelijk en sliep zelfs apart op een strobed om anderen niet te besmetten.

Wanneer hij wegging naar Duitsland in verlof (allicht om te sterven), bood hij zelfs aan moeder aan om een brief van haar mee te nemen voor haar twee zonen en deze brief in Nederland te posten. Wij hadden immers geen enkel contact met mijn twee broers in Frankrijk. Briefwisseling met de andere kant van het front bestond niet. Als er al eens nieuws kwam, dan was dit meestal via een Belgische soldaat, die door de Duitsers krijgsgevangen was genomen. Nederland was echter neutraal en als men een brief in Nederland kon krijgen, dan bereikte die meestal wel de geadresseerde in Frankrijk. De grens met Nederland was echter afgezet met elektrische draad. Moeder heeft de brief inderdaad met de Duitser meegegeven en hij is wel degelijk in Frankrijk toegekomen.

In het openbaar meden de meeste mensen elk contact met de bezetter.

De bevrijding

Kort voor het einde van de bezetting dienden wij nog onze koe in te leveren. Alle koeien werden in een weide gejaagd, maar vele ontsnapten en kwamen bij hun eigenaars terug. Wij hadden echter pech en de onze waren we kwijt. Na de oorlog zouden wij als vorm van vergoeding van oorlogsschade een andere in compensatie krijgen, maar het was een ziek dier dat we hebben moeten afmaken.

Het waren echter de laatste zware loodjes en op 17 oktober 1918 stonden de Belgische soldaten op Zedelgem-Dorp. Onmiddellijk werden alle huizen bevlagd met de driekleur en elkeen viel elkaar in de armen...

Nog was alle leed niet geleden, want kort na de bevrijding brak de Spaanse griep los. Vader en ik werden besmet, maar gelukkig niet zo erg. Wel verloren we beiden grote delen van onze haardos, maar die groeide nadien bijna volledig terug.

Grote blijheid was er uiteraard bij het terugzien van mijn broers Jules en Cyriel, die we vier jaar lang niet gezien hadden. Jules was bij een ontploffing wel zeer ernstig verbrand, maar ze leefden en dit was het belangrijkste!

Eindnoten

¹ Te Epegem werden einde augustus 1914 door de binnenrukkende Duitsers 176 huizen in brand gestoken op een totaal aantal woningen van 305 (meer dan de helft dus). De Duitsers vernielden ook de twee kastelen Eetveld en Wolfslinde en de kerktoren, alsook de monumentale preekstoel van Van Geel. Acht bewoners werden gedood.



*Fig. 10 Jules Verkeyn tijdens de oorlog
gefotografeerd in Blois bij fotograaf Ch. Lecomte*

² De vraag is of Marie Verkeyn zich hier niet vergist voor wat de meter betreft. Het kind betreft allicht Joris Albert Halkett, zoon van Jan Halkett en van zijn vrouw Maria Josephina Van Loock. Dit kind werd op 27 november 1914 te Zedelgem geboren. In de geboorteakte wordt vermeld dat de ouders gehuisvest zijn te Eppegem, en slechts tijdelijk hier verblijven. Vader August Verkeyn was effectief één van de twee getuigen bij de aangifte van de geboorte, maar de andere getuige was niet Marie Verstraete (vrouw van Edmond Hatse), maar wel Celine Beernaert (de vrouw van Camiel Hatse). Camiel en Edmond Hatse waren broers, en ze woonden naast elkaar in het begin van de Groenestraat te Zedelgem (thans Groenestraat 2 en 4). Naast Joris Halkett werden er in september en oktober 1914 te Zedelgem nog twee andere kinderen geboren, waarvan de ouders te Eppegem gehuisvest waren.

³ In het fotoalbum van Marie Verkeyn bevinden zich verschillende foto's van tijdens de Eerste Wereldoorlog, waarop haar zuster Alice voorkomt tezamen met eenzelfde hondje. Eén van deze foto's wordt trouwens gepubliceerd bij dit artikel. Als het ook dit hondje is dat moest worden afgegeven aan de Ortskommandant is evenwel niet zeker.

⁴ Over de avonturen van Naeyaert verscheen een bijdrage van Alfons Devos in de 7^e jaargang van *Zilleghem* (1986), nr. 1, blz. 35–40.

⁵ E.H. Cyriel Debandt werd geboren te Langemark op 13 september 1877. Vier jaar na zijn priesterwijding werd hij in 1907 onderpastoor te Zedelgem, wat hij bleef tot 1919. Later werd hij o.a. pastoor in Lissewege en in Kortemark. Hij overleed op 1 juni 1954. Op zijn bidprentje wordt hij beschreven als een "*Franciscusziel*", die "*meevoelde met Gods redeloze schepseltjes te lande, ter lucht en te water, en meebloede met Gods planten en bloemen*".

⁶ Jules Florimond Vandenbroeck was geboren te Mechelen op 2 september 1868. Zijn echtgenote Julia Van Assche was op 28 januari 1912 overleden te Mechelen, waar zij met Vandenbroeck samenwoonde aan de Augustijnenstraat 15, en drie zonen had. Hij kwam in oktober 1914 te Zedelgem toe, en nam met zijn jonge kinderen zijn intrek in de woning Kronestraat A/12. Dit was



*Fig. 11 Cyrille Verkeyn
(Foto Van Steelant, Zedelgem)*

de woning van Pieter Lievens, die op 22 januari 1913 overleden was (later de slagerij Meuleman, en thans Sint-Laurentiusstraat 28). Vandenbroeck was zonder beroep, en het is onduidelijk hoe en waarom hij precies in Zedelgem terecht kwam. Hij werd door de Zedelgense gemeenteraad op 27 november 1914 aangesteld om als tolk op te treden tussen de bezetter en de gemeentelijke overheid. Hij verliet Zedelgem voor Brussel op 19 mei 1919.

⁷ Pastoor Ronse spreekt in zijn dagboek over vluchtelingen uit de streek van Mechelen, die op 2 oktober 1914 in Zedelgem aankomen. Of Vandenbroeck daar deel van uitmaakte, kon tot op heden niet worden achterhaald.

Loppem vroeger en nu

Bertrand DENYS

De oude stationsbuurt van Loppem is nog steeds een blikvanger voor wie vanuit de richting Heidelberg het dorp binnenrijdt. Het drukke, gebroken kruispunt bij de spoorweg vormt echter meer dan ooit een zwarte vlek in de verkeerssituatie van Loppem.

Op de hoek van de spoorweg en de Stationsstraat (aan de huidige Guido Gezellelaan) stond ooit het pittoreske stationnetje van Loppem dat dateerde van 1882 en als twee druppels water op dat van Zedelgem leek. Het had twee wachtzalen: een voor 1^e en 2^e klas en een voor 3^e klas. In 1967 werd het gebouwtje gesloopt, wegens afschaffing van de treinhalte Loppem. Tijdens de Eerste Wereldoorlog gebruikten de Duitsers het station hoofdzakelijk als laad- en losplaats voor oorlogsmaterieel, manschappen, gewonden en krijgsgevangenen.

Op de plaats van het stationnetje legde de gemeente Loppem een

klein parkeerterrein aan voor de shoppers en/of cafégangers in de Stationsstraat.

Aan de overkant van het spoor bevond zich tussen 1856 en 1941 een windmolen. Hij was er gebouwd door de broers August en Jan Coucke, maar de molen kreeg vooral bekendheid onder de eigenaars Henri Adriaens (1847- 1932)-De Rycke (1851-1941). In 1941 wordt Henri Van de Kerckhove eigenaar. Zijn zoon Henri toverde het woonhuis en de molen om tot een autogarage, terwijl zijn broer Roger ernaast een veehandel opzette. Tot voor een 15-tal jaren deed de garage dienst als warenhuis. Vandaag worden er tegels verkocht en een ander deel van de eigendom staat leeg.

Aan de Stationsstraat stonden er vroeger 5 herbergen. Het huidige kapsalon Johan was ooit 'De Graaf van Vlaanderen' van August Mortier (bijgenaamd 'Kloef'). Zijn vrouw Melanie runde er een winkeltje, terwijl de waard ook klompenmaker was. Omer Lycke en zijn vrouw bouwden het café na de Tweede Wereldoorlog uit tot een vaste stek voor de Loppemse caféganger.

Aan de overkant staat de herberg 'Het Boldershof' (Stationsstraat 49), waarschijnlijk gebouwd in het laatste kwart van de 19^e eeuw door Hypolite Taveirne. De cartouches in de gevels laten nog duidelijk de herbergnaam zien. Boven de deur vermeldt een loden plaatje 'Lloyd België/Anvers'. Edward De Wispelaere (°1887) en zijn echtgenote Marie Casert (°1885) baatten lange tijd het café met bolbaan uit. Naast de zes kinderen van het gezin, woonde ook nog Mathilde Maes (°1858), weduwe Henri Casert bij hen in. Later zette dochter Jacqueline (°1926) de uitbating verder.



Fig. 1-2 Vroeger en nu: het station van Loppem





Fig. 3-4 Vroeger en nu: de omgeving van de Adriaensmolen



Op de hoek van de G. Gezellelaan en de Stationsstraat trekt het enige overgebleven café 'Place Unique' de aandacht. De huidige jonge en dynamische uitbaters zorgen vandaag voor een frisse look en animatie in en om het café. Ooit gaf slager Gustaaf De Knock zijn herberg de originele naam 'De beenhouwerij'. Een latere bekende bewoner was René Misseeuw (1942-1952) die er 'De Lekkerbek' van maakte. Van de talrijke uitbaters die elkaar opvolgden, kreeg de herberg telkens weer een andere naam: Sportwereld, Picasso enz...

'Sint-Jozef' en 'De Leeuw van Vlaanderen' zijn al lange tijd dicht. De eerste bevond zich aan de kant van 'Het Boldershof' en werd rond 1900 uitgebaat door F. Vandenbussche, terwijl Henri Vanreybrouck waard was in 'De Leeuw van Vlaanderen'. Hij verhandelde er ook likeuren, kolen en meststoffen. Naast 'De Graaf van Vlaanderen' woonde bakker Karel Demeyer, opgevolgd door zijn zoon Hilaire, vandaag Wim Vlaemynck.

Het uitzicht van de huidige stationsbuurt heeft in grote lijnen nog steeds de kenmerken van de oude buurt. Het valt alleen te betreuren dat deze omgeving constant alert moet blijven voor de gevaren van het drukke en snelle verkeer dat door de Loppemse dorpskom moet.

Literatuur



Fig. 5-6 Vroeger en nu: huizen in het begin van de Stationsstraat





Fig. 7-8 Vroeger en nu: herberg op de hoek G. Gezellelaan / Stationsstraat



- BONDUEL, Luc en CAPPON Géry, *Wandelen in Loppems verleden*. Torhout, Flandria Nostra, 1982.
- BONDUEL, Luc, *Het Zedelgem, Veldegem, Loppem en Aatrijke van toen*. Brugge, Marc Van de Wiele, 1983. 160 blz.
- DENOLF, Noël, 'René Misseeuw (1903-1962)'. In *Zilleghem*, jg. 26, nr.1, maart 2005. Zie p. 32-38.
- VAN VLAENDEREN, Patricia et al, *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het bouwkundig erfgoed*. (Deel II, Loppem en Veldegem). Brugge, Ruimte en Erfgoed, 2010.
- VERVENNE, Alban, 'Loppem in vroeger dagen', in: *Kerk en Leven*. (nr. 47) (1970?)
- WAEYAERT, Frans en LERMYTE Jean-Marie, *De Droogenbroodroute (1847-1997)*. Aatrijke, Emiel Decock, 1997.

De Veldegemse activist Julius Stubbe tijdens WO1



Fig. 9-10 Vroeger en nu: herbergen in de Stationsstraat



Bertrand DENYS

In zijn *Liber memorialis parochiae Zedelghem 1900-1920* noteert pastoor Ronse van Zedelgem op 1 maart 1919 de raadselachtige zin: “onderzoek wordt over activisme ingesteld op valsche betichting van overloopen soldaat van Veldeghem, maar diens laffe onrechtvaardigheid wordt hem aan de kaak geslegen.” Deze notitie genereert een resem vragen: 1° wie is die “soldaat”? 2° wat houdt die “valsche betichting” in en 3° wat omvat die “onrechtvaardigheid”? Met dit korte artikel pogen wij enige klaarheid in die enigmatische formulering van Ronse te brengen.

Aartrijkse overlopers naar de vijand tijdens WO1

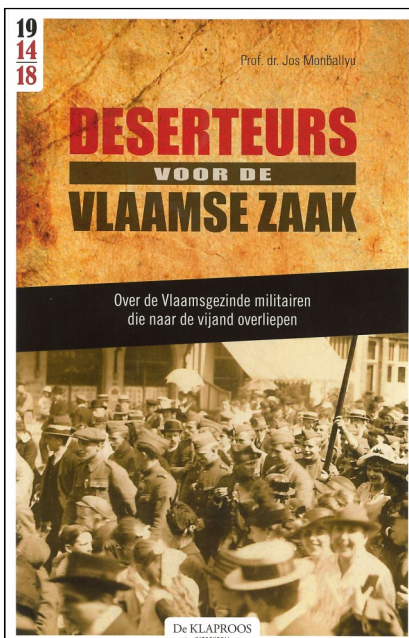
In Groot-Zedelgem spant deelgemeente Aartrijke de kroon aangaande desertie. Dat blijkt ook nu opnieuw uit een artikel in twee afleveringen van prof. Jos Monballyu van de KU-Leuven in *Wetenschappelijke tijdingen*, 2013, 1 en 2 en uit zijn boek *Deserteurs voor de Vlaamse zaak*.¹ In een algemene schets overloopt hij de studies die over de ‘overloperij’ verschenen, hun respectievelijke bronnengebruik en het cijfermateriaal. Hij maakte voor het eerst gebruik van de archieven van de krijgswaarden en komt tot andere resultaten dan zijn voorgangers Armand Wullus (1920)², John Gilissen (1981)³, Daniël Van

Acker (2000)⁴, Bruno Benvindo (2005)⁵ en Stanislas Horvat (2009)⁶. Monballyu komt tot een cijfer van 120 deserteurs naar de vijand: 2 in 1915 en 118 in 1918. Meestal gebeurde de desertie in groep en een grote concentratie lag op 20 juni 1918. Als mogelijke motieven poneert hij oorlogsmoeheid, heimwee naar het thuisfront, contact met de activisten in het bezette gebied in opdracht van de Frontbeweging. Onder de beroepen van de deserteurs telde hij enorm veel werklieden, landbouwers, land- en grondwerkers en slechts 1 bediende en 1 student. 93% behoorden geografisch tot het Vlaamse landsdeel. Hoewel op desertie naar de vijand officieel de doodstraf stond, werd die maar 21 maal op de 200 uitgesproken en die konden dan nog genieten van genade vanwege de koning. Het gros van de straffen werd uitgesproken in 1919, de laatste uitspraak viel op 26 november 1931. Veel veroordeelden dienden bij het 5^e Linie, waartoe ook de Aarrijkenaar Aloïs Pollet behoorde. Hij kreeg de doodstraf, terwijl zijn dorpsgenoot Remi Van Heste van het 7^{de} Linie levenslange hechtenis kreeg. Emiel Wittesal werd op 13 augustus 1918 krijgsgevangen gemaakt in Merkem en zat vijf dagen later al in het Duitse kamp in Kortrijk als activist. De bekendste deserteur is wellicht Vital Haesaert van het 2^e Genie. Ook hij was afkomstig van Aarrijke en had zijn middelbare studies gedaan aan het college van Veurne.⁷ Hij werd als student-redemptorist in 1914 als brancardier ingezet aan het front. In de nacht van 30 april-1 mei 1918 besloot hij te deserteren, samen met Jules Charpentier, Karel De Schaepdrijver, Marcel Torreele en Bernard Coolen. Zij kregen de opdracht, o.a. van Cyriel Verschaeve, om over te lopen naar de Duitse linies en contact te zoeken met het activisme in bezet gebied. Brancardier Haesaert, vertrouwd met het gebied rond Stuivekenskerke, gidste de groep door de voorste linies tot bij de vijandelijke stellingen waar zij

gearresteerd werden. Via Koekelare en Gistel werden zij overgebracht naar het belfort van Brugge, waar Haesaert in de ochtend van 2 mei al bezoek kreeg van zijn zuster Bertha en zijn oom Medard Haesaert. Diezelfde 2 mei in de namiddag brachten de Duitsers Haesaert, Charpentier en De Schaepdrijver over naar het fameuze doorgangskamp

van Kortrijk, waar de Veldegemenaar korporaal Julius Stubbe als Duitse spion fungeerde tussen zijn gevangen landgenoten. Over Haesaert is al veel gepubliceerd, omdat hij de geschiedenis ingegaan is als lid van de ‘sublieme deserteurs’, samen met Carlos Van Sante, Karel De Schaepdrijver en Jules Charpentier. Zij werden beschouwd als de helden van de Vlaamse Beweging. Toen deze voormannen echter na 11 november 1918 al vlug

merkten dat ze niet de gewenste druk konden uitoefenen op de Belgische overheid, vluchtten zij naar Nederland. Op 24 april 1922 werd Haesaert, samen met Charpentier, Van Sante en De Schaepdrijver veroordeeld tot de doodstraf op basis van landverraad. In Nederland bracht Vital Haesaert het tot jurist, maar zette zich uiteindelijk in voor de Volkshogeschool van Bakkeveen en stichtte een kunsthandel. Op 25 februari 1954 overleed hij in Vught op 64-jarige leeftijd.



Julius Stubbe van Veldegem

Aan Julius Stubbe werd minder aandacht besteed. Toch komt hij al voor in het bekende *Un livre noir de la trahison activiste* van Rudiger (1920). Over de manier van ondervragen van de nieuw aangekomen overlopers en krijgsgevangenen in het kamp van Kortrijk schrijft hij dat het eerste verhoor (buiten Kortrijk) steeds met behulp van een tolk overgedaan werd te Kortrijk en onderzocht werd op tegenstrijdigheden. In dat geval werd Julien Stubbe erbij geroepen: “Si dans les déclarations du prisonnier il y avait des contradictions ou des points importants sur lesquels on voulait en savoir davantage, on avisait Julien S..., qui se trouvait parmi les autres prisonniers, et attendait que le nouveau sortit de chez l’interrogateur. Ce nouveau était, naturellement, aussitôt questionné par ses camarades sur ce qu’on lui avait demandé et ce qu’il avait dit – et volontairement omis de dire, S... se mettait toutes les réponses en tête, posait lui-même certaines questions si c’était nécessaire, puis allait fournir un rapport écrit (emplacement des batteries, unités en ligne, armement, etc.).⁸

In dat doorgangskamp van Kortrijk speelde de Veldegemnaar een belangrijke rol, ook op het vlak van de ontspanning. Op zondag 4 augustus 1918 speelde hij in de Kortrijkse zaal ‘Ons Huis’ in de eenakter ‘Waarom?’ de rol van een hardvochtige Franstalige officier, wat hij nog eens over deed te Brugge (8 september), Gent (29 september), Oostende (15 september). In het stuk werden de liederen ‘Waarom’ en ‘Frontlied’ gezongen. In het eerste worden de kanonnen op de Franstaligen gericht, in het tweede roept de auteur op tot strijdlust voor de Vlaamse zaak.⁹ Het succes van de optredens zette het propagandacomité



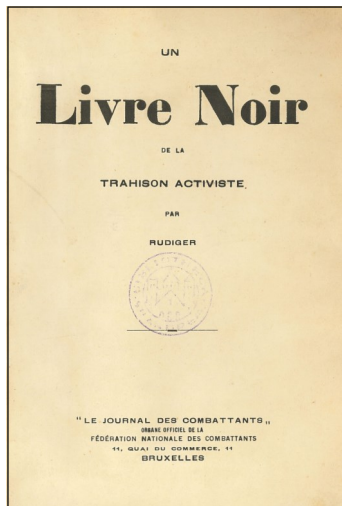
Fig. 2 Duitse progaganda met de bedoeling Vlaamse soldaten aan te zetten tot overlopen (boek J. Monballyu)

van de Raad van Vlaanderen (Vlaamse oorlogsregering) aan om de spelers ook te laten optreden in de buurgemeenten van Kortrijk. De activistische krijgsgevangenen zoals Julius Stubbe, mochten in het kamp hun familie ontvangen of zelf thuis vakantie nemen gedurende een vijftal dagen. Voorwaarde was, thuis activistische propaganda te voeren. Of Julius Stubbe dat te Veldegem ooit gedaan heeft, konden we niet achterhalen. Het 'Comité des prisonniers' van Kortrijk bezorgde aan de krijgsgevangenen te Kortrijk geregeld vers linnen, kleren, voedsel en zelfs snoep. Hierbij werden steeds weer de Engelse en Franstalige gevangenen bediend, wat Julius Stubbe de opmerking ontlokte dat er ook nog Vlamingen waren. De dames die de bedeling verzorgden, reageerden met de zin dat zij geen Vlamingen konden rieken. De Duitsers stonden de Vlamingen toe dit voorval propagandistisch uit te buiten.

Afkomst, jeugd en jonge jaren in Veldegem

Wie was nu die "overloopen soldaat" die Frederik Ronse in zijn dagboek over de hekel haalde?

Julius Arsenius Stubbe (in Veldegem 'Tibbe' uitgesproken) werd geboren op 4 augustus 1894 te Veldegem-Zedelgem. Zijn ouders woonden op het adres sectie G nr. 27 (huidige Rembertstraat). Zijn vader Carolus Ludovicus Stubbe was varkensslachter (volgens de



geboorteakte) en herbergier (volgens de bevolkingsregisters 1891-1900), zijn moeder Maria Van Cleven, afkomstig van Loppem, verzorgde het huishouden.¹⁰

Op het adres van Charles Stubbe-Van Cleven staan in de bevolkingsregisters 1891-1900 en 1901-1910 negen kinderen vermeld: Eugenie (1877), Pharaïlde (1879), Leonie (1881), Camiel (1883), Sylvie (1885), Hermenie (1887), Alida (1889), Alphonsus (1891) en Julius (1894). Julius was nog geen zeven toen zijn vader stierf. Moeder Maria zette de herberg voort. De kinderen brachten het tot breister, landwerkman, dienstmeid, koopman en dienstknecht. Julius stond ingeschreven als dienstknecht, hoewel Jos Monballyu hem het beroep van



Fig. 4 De Kortrijkse krijgsgevangenen die het activistische toneelstuk Waarom? speelden. Zittend v.l.n.r.: korporaal Julius Van Belle, eerste sergeant Petrus Janssens, Juffrouw Martha Mahou en korporaal Julius Stubbe (zittend rechts van de tafel) (boek J. Monballyu)

bloemist toedicht in zijn boek *Deserteurs voor de Vlaamse zaak*.¹¹ Op 21 maart 1912 verhuisde Julius naar Zuienkerke, maar op 9 januari 1913 staat hij alweer ingeschreven in de Zedelgemse bevolkingsregisters. Op 5-6 januari 1913 was hij te Zuienkerke wegens dronkenschap en “diefte” tegen de lamp gelopen.¹² De veroordeling op 11 maart 1913 omvatte 2 maanden en 50 fr boete of 15 dagen voor “diefte” en 3 dagen of 15 dagen voor dronkenschap.

Soldaat Julius Stubbe

Anderhalve maand na het uitbreken van de oorlog en toen Veldegem nog niet bezet was, werd Julius op 23 september 1914 ingelijfd in het 5^e Linie van het Belgisch leger. In 1915 kreeg hij een bevordering tot korporaal, maar deze graad verloor hij alweer toen hij op 5 juni 1915 door de krijgsraad van de 3^e legerdivisie veroordeeld werd tot een gevangenisstraf wegens insubordinatie. Daarna werd hij opgenomen in een herstellingscompagnie. Na een tijdje kon hij weer aan de slag bij het 5^e Linie en bracht het in februari 1918 weer tot korporaal. Volgens Monballyu werd Stubbe “door de Duitsers nabij de Terstilhoeve (Merkem?) krijgsgevangen genomen en op 17 februari 1918 in het krijgsgevangenenkamp in Kortrijk ingeschreven.”¹³ De Duitsers zagen al gauw een betrouwbare vertrouwensman in hem en konden hem overtuigen zich dienstbaar te stellen voor hen. Daartoe lieten ze hem geregeld toe zijn familie op te zoeken, bezorgden hem betere voeding en huisvesting en een hogere soldij. Zijn hand- en spandiensten aan de Duitsers beschreven we boven al. Zelfs driloefeningen voor de medegevangenen stonden op zijn werkschema.¹⁴ Vooral toen Charpentier en De Schaepdrijver in Kortrijk arriveerden, werd

Stubbe een overtuigde activist.

Stubbe wordt naar Göttingen overgebracht

Toen de Duitsers niet meer tevreden waren over zijn medewerking, beschouwden ze hem als een ‘ordinaire’ gevangene en werd hij naar het ‘flamingantische’ krijgsgevangenenkamp van Göttingen overgebracht. De Duitse tolk Julius Bardorf had het op 23 december 1921 over Stubbe als een “walgelijke” figuur en Arthur De Schaepmeester van het 6^e Linie getuigde op 1 maart 1919 dat Stubbe hem bij aankomst in Kortrijk grondig uitgevraagd had over het Belgische front.¹⁵ Heeft Stubbe toen een Veldegemse krijgsgevangene als activist verklikt? Wie die “overloopen soldaat” uit de dagboeknotitie van pastoor Ronse mag geweest zijn, valt niet te achterhalen. Wellicht is het Stubbe zelf!

Veroordeling tot de doodstraf

De krijgsraad van Brugge¹⁶ veroordeelde Julius Stubbe op 29 mei 1922 bij verstek tot de doodstraf, wegens inbreuk op artikel 115, lid 5 (bijdrage in de vordering van de vijandelijke wapens), 116 (spionage) en 118 bios Sw. (activisme). Het vonnis kon Julius Stubbe niet veel deren, want uit het bevolkingsregister 1911-1920 vernemen we in de kolom ‘Vertrek’: “Naar Duitschland in 1917 als overlooper, thans gekende woonst.” In de rechterkolom staat vermeld dat hij gehuwd is in september 1920 met Maria Füllner, Heiligenstadt, Holzweg 671, Erckfeld/Deutschland. In diezelfde kolom staat ook nog vermeld dat hij “kwijtschelding van de straf bij K.B. van 26.5.37, n^o 3999”

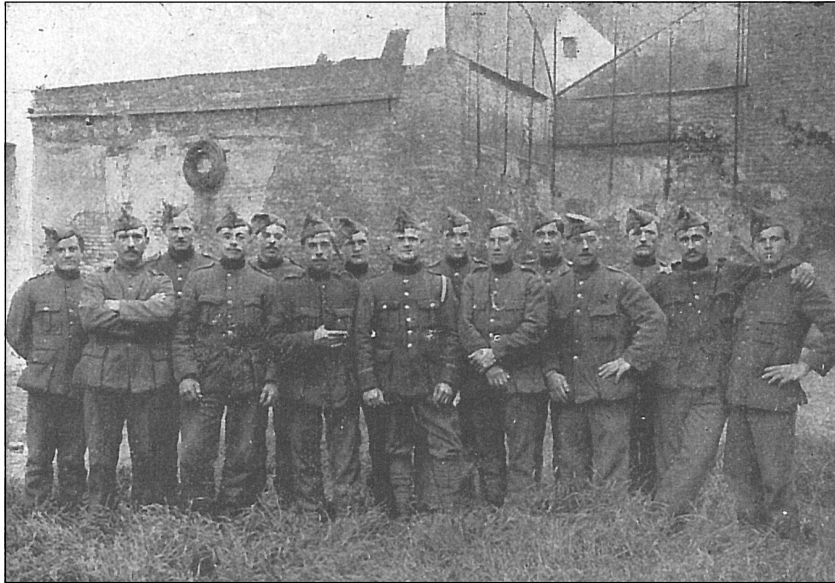


Fig. 5 Dertien Jagers te voet die in de nacht van 16 op 17 mei 1918 in Merkem naar de vijand overliepen, poseren samen met korporaal Julius Stubbe, de feitelijke leider van het activistische krijgsgevangenenkamp in Kortrijk, en een andere onbekende soldaat. Stubbe is de achtste van links (boek J. Monballyu).

heeft gekregen.¹⁷

Het leven van het echtpaar Julius Stubbe-Füllner tijdens het interbellum in Duitsland konden wij niet reconstrueren bij gebrek aan gegevens. Aanvullende informatie is welkom.

Eindnoten

¹ MONBALLYU, Jos, *Deserteurs voor de Vlaamse zaak*. Brugge, De Klaproos, 2012. 206 p.

² RUDIGER (=Armand Wullus), *Un livre noir de la trahison activiste*. Brussel, (1920).

³ GILISSEN, J. , 'La juridiction militaire belge de 1830 à nos jours.', in: *Actes du colloque d'histoire militaire belge (1830-1980)*, Brussel, 1981.

⁴ VANACKER, D., *De Frontbeweging, De Vlaamse strijd aan de IJzer*. Koksijde, De Klaproos, 2000.



Fig. 6 Gymnastiekoefeningen van de Vlaamse krijgsgevangenen in de rijkswachtkazerne in Kortrijk, o.l.v. Julius Stubbe (Anderlecht, RABA, dossier Van Belle en consorten, foto 1268)

⁵ BENVINDO, B., *Des hommes en guerre. Les soldats belges entre ténacité et désillusion. 1914-1918*. Brussel, 2005.

⁶ HORVAT, S., *De vervolging van militairrechtelijke delicten tijdens Wereldoorlog I. De werking van het Belgische krijgsgerecht*. Brussel, 2009.

⁷ Volgens andere bronnen zoals de *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, studeerde hij aan het college van Diksmuide.

⁸ “Als in de verklaringen van de krijgsgevangene tegenstrijdigheden voorkwamen of belangrijke punten waarover men meer wilde weten, verwittigde men Julien S..., die tussen de andere gevangenen leefde en wachtte tot de nieuwe van bij de ondervrager kwam. Natuurlijk werd de nieuwe, van zodra hij ondervraagd was, door zijn kameraden uitgevraagd over wat men hem gevraagd had en wat hij gezegd had – en overbodig te zeggen- grifte S. alle antwoorden in zijn geheugen, stelde zelf enkele vragen als het nodig was, ging dan een geschreven rapport opstellen (plaats van batterijen, plaatsing van de eenheden, bewapening, enz...)” (RUDIGER, deuxième partie, p. 74)

⁹ Waarom? Waarom? Waarom?
 Word ik als slaaf veracht,
 Wordt broeder Waal als heer geacht?
 Voor mij de plicht, voor hem het recht!

Waarom hij baas en ik zijn knecht,
Omdat ik Vlaming ben (3 maal).

¹⁰ Gegevens, verstrekt door archivaris Johan Braet, waarvoor onze hartelijke dank.

¹¹ MONBALLYU, Jos, o.c., zie p.112-113.

¹² Monballyu heeft het over “een zwaar gerechtelijk verleden wegens diefstal, dronkenschap, slagen en verwondingen en verboden wapendracht”. MONBALLYU, o.c., p. 112-113.

¹³ MONBALLYU, o.c., p.113. Sommige bronnen spreken van overloperij.

¹⁴ MONBALLYU, o.c., p.113

¹⁵ MONBALLYU, o.c., p.113.

¹⁶ Volgens Monballyu zou het de krijgsraad van Brabant geweest zijn die Stubbe op 29 mei 1922 veroordeelde voor zijn spionage en zijn activistische activiteiten. Monballyu, o.c., p.115. In het Zedelgemse bevolkingsregister 1911-1920 wordt als datum voor het delict ‘gedurende den oorlog 1917’ vermeld.

¹⁷ Bevolking Zedelgem, telling 1911-1920, boek 8, p. 943

17 mei 2014. Frans-Vlaanderen revisited

Met Guido Gezelle à l'Ezelstap naar Zerkel

Op zaterdag 17 mei 2014 maken we een daguitstapje naar Frans-Vlaanderen in de voetsporen van Guido Gezelle. Aan de tocht voegen we nog een vleugje Eerste Wereldoorlog toe en een ontmoeting met Marguerite Yourcenar.

We starten om 8.30 uur op de centrale opstapplaats, de carpoolparking aan de Lac van Loppem (uitrit 7 bis op de E40, komende van Gent). Op weg naar Kortrijk wordt ook halt gehouden aan de afritten Ardoois (9.00 uur) en de verkeerswisselaar Kortrijk op de A17.

In Loker bezoeken we het graf van majoor William Redmond, Iers officier en parlamentslid, die sneuvelde in de grote mijnenslag om Mesen op 7 juni 1917.

Bailleul (Belle) is de volgende halte, waar we de grote markt en de typisch Vlaamse huizen bekijken. Na het lenteoffensief van de Duitsers in 1918 lag het stadje volledig in puin. Even het borstbeeld van Edmond de Coussemaeker groeten en kennismaken met het Huis van het Nederlands.

Dan staat Hazebrouck op het menu, de stad van Jules Lemire, priester-volkskundige-taaliefhebber-politicus en correspondent van Gezelle. We bezoeken zijn huis dat nu museum is en krijgen een inkijk in de bibliotheek van het Comité Flamand de France. Jean-Pascal Vanhove (conservator) en Philippe Demasingarbe (voorzitter van het comité) zorgen voor de uitleg.

In Sercus (Zerkel, Zurkel) nemen we het middagmaal in de St. Erasme, een oude Vlaamse eetgelegenheid. Gezelle bracht in dit dorp verscheidene bezoeken aan zijn vriend pastoor Emiel Descamps. Om 14.00 u. belooft burgemeester Dziadek ons een welkom en een bezoek aan de kerk. Daarna wandelen we het 'sentier Guido Gezelle' (2 km), uitgetekend en gedocumenteerd door VTB-Roeselare en Dirk Lievens. Wie geen zin heeft in wandelen, kan ondertussen nog even verpozen in de dorpskom of de herberg.

Om halfvier rijden we dan terug, richting Sint-Jans-Cappel (musée Marguerite Yourcenar), Berthen, Mont des Cats en Zwarte Berg, waar we de bloeiende blauwe hyacinten in het park van de ouderlijke woning van Yourcenar gaan bewonderen.

Prijs: € 40 (zonder drank bij het middageten)
Inschrijven door overschrijving van €40/p.p. op reknr. IBAN BE04 8802 9430 6131 / BIC HBKABE22 van de Guido Gezellekring Loppem, met vermelding 'uitstapje Sercus'. Inschrijven kan tot 11 mei. Beperkt aantal plaatsen.

Johan Walcarius

Groenestraat 31 bus 2
8210 ZEDELGEM

TEL 050 20 06 02

FAX 050 20 82 88

johan.walcarius@verz.kbc.be

FSMA-nr.: 101723A

O.N.: BE088786861

